

Класифікація показників якості

Показник якості продукції - кількісна характеристика однієї або кількох властивостей продукції, які складають її якість і розглядаються стосовно певних умов її створення і споживання.

Схема класифікації показників якості

Показник якості продукції за характером вирішуваних завдань і оцінкою рівня якості продукції класифікується залежно:

1. **Від властивостей**, що характеризуються, - на показники призначення, надійності (безвідмовності, довговічності, ремонтоздатності, збереження), ергономічні, естетичні, показники технологічності, транспортабельності, стандартизації і уніфікації, патентно-правові, безпеки й економічні.

2. Від способу вираження - на показники, що виражені в натуральних одиницях (кг, м, бали, безрозмірні), і показники, що виражені в вартісних одиницях.

3. Від кількості властивостей, що характеризуються, - на одиничні і комплексні (групові, узагальнені та інтегральні).

4. Від використання для оцінки - на базові і відносні.

5. Від стадії визначення значень показників - на прогнозовані, проектні, виробничі і експлуатаційні.

Одиничний (диференційний) показник якості продукції – це показник, що відноситься тільки до однієї з її властивостей.

Комплексний показник якості продукції - показник, що відноситься до кількох її властивостей.

Інтегральний показник якості продукції - це комплексний показник, що відображає відношення сумарного корисного ефекту від експлуатації або використання продукції до сумарних затрат на її створення і експлуатацію або використання.

Номенклатура показників якості продукції встановлює перелік кількісних характеристик її властивостей, що визначають якість. Її вибирають з урахуванням:

- призначення і умов використання продукції;
- складу і структури характеризованих властивостей;
- вимог споживачів до якості (результатів вивчення попиту);
- досягнутого рівня якості продукції і завдань управління якістю;
- основних вимог до показників якості.

Розглянемо основні поняття і визначення якості продукції, які регламентовані нормативними документами: ДСТУ 2925-94, ДСТУ БА. 1.1.-11-94.

Ознака продукції - якісна або кількісна характеристика будь-яких властивостей чи станів продукції.

Параметр продукції - ознака продукції, яка кількісно характеризує певні її властивості.

Властивість продукції - об'єктивна особливість продукції, яка може виявитися під час її створення, експлуатації чи споживання.

Категорія якості продукції - градація якості продукції певного виду.

Показник якості створення (експлуатації) продукції - кількісна характеристика властивостей, які складають якість процесу створення (експлуатації) продукції, а також результатів цього процесу.

Визначальний показник якості продукції - це показник-якості процесу, за яким приймають рішення про її якість.

Груповий показник якості продукції - це комплексний показник якості продукції, який належить тільки до однієї групи її властивостей.

Узагальнений показник якості продукції - це комплексний показник якості продукції, який належить до такої сукупності її властивостей, за якою вирішено оцінювати якість продукції.

Значення показників якості продукції

Базове значення показника якості продукції - це значення якості продукції, прийняте за основу під час порівняльного оцінювання її якості.

Відносне значення показника якості продукції - це відношення значення показника якості, що оцінюється до відповідного базового показника.

Оптимальне значення показника якості продукції - це значення показника якості продукції, при якому досягається найбільше відношення ефекту до витрат.

Номинальне значення якості продукції - це значення показника якості продукції, який відповідає певним середнім або фіксованим умовам і приймається за початок відліку допусків.

Граничне значення показника якості продукції - це максимально або мінімально допустиме значення показника якості продукції.

Регламентоване значення показника якості продукції - значення показника якості продукції, що встановлене нормативною документацією.

Основні показники якості продукції:

- рівень якості;
- індекс якості;
- коефіцієнт сортності;
- індекс дефектності;
- рівень однорідності продукції;
- допустиме відхилення показника якості.

Рівень якості продукції - відносна характеристика якості продукції, яка ґрунтується на порівнянні значень оцінюваних показників якості продукції з базовими значеннями відповідних показників.

Індекс якості продукції - комплексний показник якості різномірної продукції, який дорівнює середньому зваженому відношенню значень показників якості цієї продукції за розглянутий період.

Коефіцієнт сортності продукції - відношення сумарної вартості продукції, виготовленої за певний час, до сумарної вартості цієї продукції в перерахунку на найвищий ґатунок.

Коефіцієнт дефектності продукції - середня зважена кількість дефектів, яка припадає на одиницю продукції.

Індекс дефектності продукції - комплексний показник якості продукції, виготовленої за розглянутий інтервал, рівний середньому зваженому коефіцієнту дефектності цієї продукції.

Рівень однорідності продукції - якісна характеристика розсіювання параметрів або показників якості продукції одного виду.

Допустиме відхилення показника якості продукції - відхилення фактичного значення показника якості від номінального, яке знаходиться в межах, встановлених нормативною документацією.

Властивості рівнів якості продукції:

- технічний рівень продукції;
- властивості технічного рівня продукції;
- технологічність продукції;
- безпека продукції;
- ергономічність продукції;
- економічність продукції;
- естетичність продукції;
- рівень економічності продукції.

Властивості рівня якості продукції - це властивості конкретної продукції, які складають технічну частину її зовнішньої якості і характеризують корисність продукції.

Технічний рівень продукції - відносна характеристика якості продукції, побудована на порівнянні значень показників, які характеризують технічну досконалість оцінюваної продукції з базовим значенням відповідних показників.

Властивості технічного рівня продукції - властивості конкретної продукції, які складають її внутрішню якість і характеризують сутність продукції.

Технологічність продукції - це властивості технічного рівня конкретної продукції, які характеризують її пристосованість до виготовлення, транспортування, зберігання і експлуатації з мінімальними витратами матеріальних та трудових ресурсів при заданих значеннях показників якості.

Безпека продукції - це властивість рівня якості конкретної продукції, яка полягає у її спроможності бути використаною за функціональним призначенням без заподіяння шкоди здоров'ю людини і (або) неприпустимих збитків виробництву.

Ергономічність продукції - це властивість рівня якості конкретної продукції, яка полягає у відповідності її технічних властивостей ергономічним характеристикам (властивостям) людини - користувача (споживача продукції).

Екологічність продукції - це властивість рівня якості конкретної продукції, яка полягає у спроможності бути використаною за функціональним призначенням, не завдавши неприпустимо негативного впливу на якість навколишнього середовища.

Естетичність продукції - це властивість рівня якості конкретної продукції, яка характеризує інформаційну виразність, раціональність форми, цінність композиції, досконалість виробничого виконання і стабільність товарного виду продукції.

Рівень економічності продукції - це зовнішня якість продукції, яка відбиває витрати конкретних видів трудових, матеріальних і фінансових ресурсів на виготовлення, зберігання, транспортування та споживання одиниці продукції.